Eiropas Savienības
Oficiālais Vēstnesis

LV
L sērija

2024/613

7.3.2024.

KOMISIJAS IETEIKUMS (ES) 2024/613

(2023. gada 18. decembris)

par atjauninātā Lietuvas integrētā nacionālā enerģētikas un klimata plāna 2021.–2030. gadam projektu un par Lietuvas pasākumu saderību ar Savienības klimatneitralitātes mērķi un piemērotību progresa panākšanai attiecībā uz pielāgošanos

(Autentisks ir tikai teksts lietuviešu valodā)

EIROPAS KOMISIJA,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 292. pantu,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2018/1999 (2018. gada 11. decembris) par enerģētikas savienības un rīcības klimata politikas jomā pārvaldību un ar ko groza Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (EK) Nr. 663/2009 un (EK) Nr. 715/2009, Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 94/22/EK, 98/70/EK, 2009/31/EK, 2009/73/EK, 2010/31/ES, 2012/27/ES un 2013/30/ES, Padomes Direktīvas 2009/119/EK un (ES) 2015/652 un atceļ Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 525/2013 ([1]), un jo īpaši tās 9. panta 2. punktu un 14. panta 6. punktu,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2021/1119 (2021. gada 30. jūnijs), ar ko izveido klimatneitralitātes panākšanas satvaru un groza Regulas (EK) Nr. 401/2009 un (ES) 2018/1999 ([2]), un jo īpaši tās 7. panta 2. punktu,

tā kā:

Ieteikumi par atjauninātā Lietuvas integrētā nacionālā enerģētikas un klimata plāna (NEKP) 2021.–2030. gadam projektu

(1) Lietuva atjauninātā integrētā nacionālā enerģētikas un klimata plāna projektu iesniedza 2023. gada 28. jūnijā.

(2) Regulas (ES) 2018/1999 ("Pārvaldības regula") 3. pantā un I pielikumā ir noteikti elementi, kas jāiekļauj atjauninātajos integrētajos nacionālajos enerģētikas un klimata plānos. 2022. gada decembrī Komisija pieņēma norādījumus dalībvalstīm par nacionālo enerģētikas un klimata plānu projektu un galīgo atjaunināto nacionālo enerģētikas un klimata plānu sagatavošanas procesu un tvērumu ([3]). Norādījumos apzināta laba prakse un izklāstīta neseno rīcībpolitisko, juridisko un ģeopolitisko norišu ietekme uz enerģētikas un klimata rīcībpolitiku.

(3) Saistībā ar plānu *REPowerEU* ([4]) un 2022. un 2023. gada Eiropas pusgada ciklu ietvaros Komisija ir pievērsusi lielu uzmanību dalībvalstu reformām, kas saistītas ar enerģētiku un klimatu, un investīciju vajadzībām ar mērķi stiprināt enerģijas piegādes drošību un pieejamību cenas ziņā, paātrinot zaļu un taisnīgu pārkārtošanos. Tas ir atspoguļots 2022. un 2023. gada valsts ziņojumos par Lietuvu ([5]) un Padomes ieteikumos Lietuvai ([6]). Dalībvalstīm savos galīgajos atjauninātajos integrētajos nacionālajos enerģētikas un klimata plānos būtu jāņem vērā jaunākie konkrētām valstīm adresētie ieteikumi.

([1]) OV L 328, 21.12.2018., 1. lpp.
([2]) OV L 243, 9.7.2021., 1. lpp.
([3]) Komisijas paziņojums "Norādījumi dalībvalstīm par 2021.–2030. gada nacionālo enerģētikas un klimata plānu atjaunināšanu" (OV C 495, 29.12.2022., 24. lpp.).
([4]) COM (2022) 230 final.
([5]) SWD(2022 617 final, SWD(2023) 615 final.
([6]) COM(2022) 617, Ieteikums Padomes ieteikumam; COM(2023) 615 final, Ieteikums Padomes ieteikumam.

(4) Komisijas ieteikumi attiecībā uz nacionālo mērķrādītāju sasniegšanu saskaņā ar Kopīgo centienu regulu ([7]) (KCR) ir balstīti uz ticamību, ka dalībvalstis sasniegs 2030. gada mērķrādītājus, ņemot vērā KCR paredzētos elastības iespēju izmantošanas noteikumus.

(5) Komisijas ieteikumu par oglekļa uztveršanu, izmantošanu un uzglabāšanu (*CCUS*) mērķis ir iegūt pārskatu par plānoto šo tehnoloģiju ieviešanu valstu līmenī, citastarp informāciju par ikgadējiem CO_2 apjomiem, ko plānots uztvert līdz 2030. gadam, sadalījumā pa uztvertā CO_2 avotiem no iekārtām, uz kurām attiecas Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2003/87/EK ([8]), vai no citiem avotiem, piemēram, biogēniem avotiem vai tiešās uztveršanas no gaisa, par plānoto CO_2 transportēšanas infrastruktūru un par potenciālo iekšzemes CO_2 uzglabāšanas jaudu un CO_2 iesūknēšanas apjomiem, ko plānots nodrošināt 2030. gadā.

(6) Komisijas ieteikumi par sniegumu saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2018/841 ([9]) (Zemes izmantošanas, zemes izmantošanas maiņas un mežsaimniecības regula – "ZIZIMM regula") attiecas uz to, kā dalībvalsts izpilda debeta nepieļaušanas noteikumu 2021.–2025. gada periodā (1. periods) un nacionālo mērķrādītāju 2026.–2030. gadam (2. periods), ņemot vērā minētajā regulā izklāstītos noteikumus par elastības iespēju izmantošanu. Komisijas ieteikumos ņemts vērā arī tas, ka 1. periodā jebkurš emisiju pārsniegums saskaņā ar ZIZIMM regulu tiks automātiski pārnests uz KCR.

(7) Lai pielāgošanās klimata pārmaiņām pienācīgi atbalstītu enerģētikas un klimata pārmaiņu mazināšanas mērķu sasniegšanu, ir būtiski apzināt iespējamos klimata pārmaiņu draudus un analizēt klimatisko neaizsargātību un riskus, kas var ietekmēt attiecīgās teritorijas, iedzīvotājus un nozares. Komisijas ieteikumos par pielāgošanos ņemts vērā, cik lielā mērā Lietuva atjauninātajā NEKP ir integrējusi pielāgošanās mērķus, kuros ņemti vērā klimata riski, kas varētu traucēt Lietuvai sasniegt enerģētikas savienības mērķus un mērķrādītājus. Ja netiks plānotas un īstenotas īpašas pielāgošanās rīcībpolitikas un pasākumi, ir apdraudēta mērķu sasniegšana enerģētikas savienības dimensijās. Mainīgos klimatiskajos apstākļos īpaša uzmanība jāpievērš ūdens resursu apsaimniekošanai, jo pastāv elektroapgādes traucējumu risks, tāpēc ka plūdi, karstums un sausums ietekmē enerģijas ražošanu.

(8) Komisijas ieteikumi par ieceru vērienu atjaunīgās enerģijas jomā pamatojas uz Regulas (ES) 2018/1999 II pielikumā noteikto formulu, kas balstīta uz objektīviem kritērijiem, un galvenās rīcībpolitikas un pasākumi, kuru Lietuvas atjauninātā NEKP projektā trūkst un kuri dotu iespēju savlaicīgi un izmakslietderīgi sasniegt Lietuvas nacionālo devumu Savienības 2030. gadam nospraustajā saistošajā atjaunīgās enerģijas mērķrādītājā – vismaz 42,5 % –, tiecoties kolektīvi sasniegt 45 %, saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu (ES) 2018/2001 ([10]) attiecībā uz atjaunīgo energoresursu enerģijas izmantošanas veicināšanu. Komisijas ieteikumu pamatā ir arī Lietuvas devums

([7]) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2018/842 (2018. gada 30. maijs) par saistošiem ikgadējiem siltumnīcefekta gāzu emisijas samazinājumiem, kas dalībvalstīm jāpanāk no 2021. līdz 2030. gadam un kas dod ieguldījumu rīcībā klimata politikas jomā, lai izpildītu Parīzes nolīgumā paredzētās saistības, un ar ko groza Regulu (ES) Nr. 525/2013 (OV L 156, 19.6.2018., 26. lpp.), kas grozīta ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2023/857 (2023. gada 19. aprīlis), ar ko groza Regulu (ES) 2018/842 par saistošiem ikgadējiem siltumnīcefekta gāzu emisiju samazinājumiem, kas dalībvalstīm jāpanāk no 2021. līdz 2030. gadam un kas dod ieguldījumu rīcībā klimata politikas jomā, lai izpildītu Parīzes nolīgumā paredzētās saistības, un Regulu (ES) 2018/1999 (OV L 111, 26.4.2023., 1. lpp.).

([8]) Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2003/87/EK (2003. gada 13. oktobris), ar kuru nosaka sistēmu siltumnīcas efektu izraisošo gāzu emisijas kvotu tirdzniecībai Kopienā un groza Padomes Direktīvu 96/61/EK (OV L 275, 25.10.2003., 32. lpp.).

([9]) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2018/841 (2018. gada 30. maijs) par zemes izmantošanā, zemes izmantošanas maiņā un mežsaimniecībā radušos siltumnīcefekta gāzu emisiju un piesaistes iekļaušanu klimata un enerģētikas politikas satvarā laikposmam līdz 2030. gadam un ar ko groza Regulu (ES) Nr. 525/2013 un Lēmumu Nr. 529/2013/ES (OV L 156, 19.6.2018., 1. lpp.), kas grozīta ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2023/839 (2023. gada 19. aprīlis), ar ko attiecībā uz darbības jomu, ziņošanas un izpildes noteikumu vienkāršošanu un dalībvalstu 2030. gada mērķrādītāju noteikšanu groza Regulu (ES) 2018/841 un attiecībā uz monitoringa, ziņošanas, progresa apsekošanas un izskatīšanas uzlabošanu groza Regulu (ES) 2018/1999 (OV L 107, 21.4.2023., 1. lpp.).

([10]) Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2018/2001 (2018. gada 11. decembris) par no atjaunojamajiem energoresursiem iegūtas enerģijas izmantošanas veicināšanu (OV L 328, 21.12.2018., 82. lpp.).

minētās direktīvas 15.a, 22.a, 23., 24. un 25. pantā izklāstīto konkrēto mērķrādītāju sasniegšanā, kā arī ar to saistītās rīcībpolitikas un pasākumi nolūkā ātri transponēt un īstenot direktīvu. Ieteikumi atspoguļo to, cik svarīgi ir izstrādāt visaptverošus ilgtermiņa plānus atjaunīgās enerģijas, jo īpaši vēja enerģijas, apguvei, lai palielinātu redzamību Eiropas ražošanas nozarei un tīkla operatoriem saskaņā ar Eiropas vēja enerģijas paketi ([11]).

(9) Komisijas ieteikumi attiecībā uz nacionālo devumu energoefektivitātē ir balstīti uz Direktīvas (ES) 2023/1791 par energoefektivitāti ([12]) 4. pantu un formulu, kas iekļauta tās I pielikumā, kā arī uz saistītajām rīcībpolitikām un pasākumiem tās īstenošanai.

(10) Komisijas ieteikumos īpaša uzmanība pievērsta mērķrādītājiem, mērķiem un devumiem, kā arī ar tiem saistītajām rīcībpolitikām un pasākumiem nolūkā īstenot plānu *REPowerEU*, lai strauji izbeigtu atkarību no Krievijas fosilā kurināmā. Tajos ņemta vērā pieredze, kas gūta, īstenojot paketi "Taupīsim gāzi, lai ziemā nepietrūkst" ([13]). Ieteikumi atspoguļo imperatīvu energosistēmu padarīt noturīgāku, ņemot vērā pienākumus, kas izriet no Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) 2019/941 ([14]) par riskgatavību elektroenerģijas sektorā un Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) 2017/1938 ([15]) par gāzes piegādes drošību, kā arī saskaņā ar Komisijas Ieteikumu par enerģijas uzkrāšanu ([16]).

(11) Komisijas ieteikumos ņemta vērā nepieciešamība paātrināt iekšējā enerģijas tirgus integrāciju, lai stiprinātu elastības lomu un iespēcinātu un aizsargātu patērētājus. Komisijas ieteikumos arī ņemts vērā, cik svarīgi ir novērtēt enerģētiski nabadzīgo mājsaimniecību skaitu saskaņā ar Regulas (ES) 2018/1999 3. pantā un Komisijas Ieteikumā (ES) 2023/2407 ([17]) izklāstītajām prasībām.

(12) Komisijas ieteikumi atspoguļo to, cik svarīgi ir nodrošināt pietiekamas investīcijas tīras enerģijas pētniecībā un inovācijā, lai veicinātu tīras enerģijas risinājumu izstrādi un ražošanas jaudu, citastarp piemērotas rīcībpolitikas un pasākumus energoietilpīgām industrijām un citām uzņēmējdarbības jomām; un vajadzību paaugstināt darbaspēka kvalifikāciju neto nulles emisiju industrijas vajadzībām, lai Savienībā nostiprinātu spēcīgu, konkurētspējīgu un tīru ekonomiku.

(13) Komisijas ieteikumi balstās uz saistībām, ko dalībvalsts uzņēmusies saskaņā ar Parīzes nolīgumu, lai pakāpeniski samazinātu fosilā kurināmā izmantošanu, kā arī uz to, cik svarīga ir pakāpeniska atteikšanās no fosilā kurināmā subsīdijām.

(14) Komisijas ieteikumi par investīciju vajadzībām izriet no Komisijas novērtējuma par to, vai atjaunināta plāna projekts sniedz vispārēju pārskatu par investīcijām, kas vajadzīgas, lai sasniegtu mērķus, mērķrādītājus un devumus visās enerģētikas savienības dimensijās; tajā norādīti finansējuma avoti, nošķirot privātos un publiskos avotus; galvenajos vilcienos aprakstītas investīcijas, kuras atbilst Lietuvas atveseļošanas un noturības plānam, Lietuvas taisnīgas pārkārtošanās teritoriālajam plānam un 2022.–2023. gada konkrētām valstīm adresētajiem ieteikumiem, kas izdoti Eiropas pusgada ietvaros, kā arī ietverts rūpīgs plānoto rīcībpolitiku un pasākumu makroekonomiskais novērtējums. NEKP būtu jānodrošina valsts rīcībpolitiku un pasākumu pārredzamība un paredzamība, kas veicinātu investīciju noteiktību.

([11]) Paziņojums "Eiropas Vēja enerģijas rīcības plāns" (COM(2023) 669 final, 24.10.2023.) un paziņojums "ES mērķu sasniegšana atkrastes atjaunīgās enerģijas nozarē" (COM(2023) 668 final).

([12]) Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2023/1791 (2023. gada 13. septembris) par energoefektivitāti un ar ko groza Regulu (ES) 2023/955 (OV L 231, 20.9.2023., 1. lpp.).

([13]) Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai "Taupīsim gāzi, lai ziemā nepietrūkst" (COM(2022) 360 final).

([14]) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2019/941 (2019. gada 5. jūnijs) par riskgatavību elektroenerģijas sektorā un ar ko atceļ Direktīvu 2005/89/EK (OV L 158, 14.6.2019., 1. lpp.).

([15]) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2017/1938 (2017. gada 25. oktobris) par gāzes piegādes drošības aizsardzības pasākumiem un ar ko atceļ Regulu (ES) Nr. 994/2010 (OV L 280, 28.10.2017., 1. lpp.).

([16]) Komisijas Ieteikums (2023. gada 14. marts) par enerģijas uzkrāšanu, kas ir dekarbonizētas un drošas ES energosistēmas stūrakmens (OV C 103, 20.3.2023., 1. lpp.).

([17]) Komisijas Ieteikums (ES) 2023/2407 (2023. gada 20. oktobris) par enerģētisko nabadzību (OV L, 2023/2407, 23.10.2023., ELI: http://data.europa.eu/eli/reco/2023/2407/oj).

(15) Komisijas ieteikumi atspoguļo to, cik svarīga ir plaša reģionālā apspriešanās, kā arī savlaicīga un iekļaujoša apspriešanās par plānu, citastarp rezultatīva sabiedrības līdzdalība ar pietiekamu informāciju un laika grafiku, saskaņā ar Orhūsas konvenciju ([18]).

(16) Komisijas ieteikumi par taisnīgu pārkārtošanos atspoguļo novērtējumu par to, vai Lietuvas plānā ir pietiekami padziļināti apzināta klimatiskās pārkārtošanās un enerģētikas pārkārtošanas attiecīgā ietekme uz sociālo jomu, nodarbinātību un prasmēm, kā arī izklāstītas atbilstošas papildu rīcībpolitikas un pasākumi taisnīgas pārkārtošanās veicināšanai, vienlaikus sekmējot cilvēktiesību un dzimumu līdztiesības veicināšanu.

(17) Komisijas ieteikumi Lietuvai pamatojas uz Lietuvas atjauninātā NEKP ([19]) projekta novērtējumu, kas publicēts kopā ar šo ieteikumu.

(18) Lietuvai šie ieteikumi būtu pienācīgi jāņem vērā, izstrādājot galīgo atjauninātu integrēto NEKP, kas jāiesniedz līdz 2024. gada 30. jūnijam.

Ieteikumi par saderību ar klimatneitralitātes mērķi un piemērotību progresa panākšanai attiecībā uz pielāgošanos

(19) Saskaņā ar Regulu (ES) 2021/1119 (Eiropas Klimata akts) Komisijai ir jānovērtē nacionālo pasākumu saderība ar klimatneitralitātes mērķi un to piemērotība progresa panākšanai attiecībā uz pielāgošanos. Komisija novērtēja Lietuvas pasākumu atbilstību šiem mērķiem ([20]). Tālāk sniegtie ieteikumi ir balstīti uz minēto novērtējumu. Lietuvai šie ieteikumi būtu pienācīgi jāņem vērā un jāveic sekojumpasākumi saskaņā ar Eiropas Klimata aktu.

(20) Pielāgošanās finansēšanai var mobilizēt dažādus ES finansējuma instrumentus. Izstrādājot nacionālos plānus saskaņā ar relevanto ES fondu noteikumiem, dalībvalstīm priekšplānā būtu jāizvirza klimatnoturības apsvērumi. Izdevumiem nevajadzētu nelabvēlīgi ietekmēt pielāgošanos, t. i., palielināt labuma guvēju vai citu personu neaizsargātību.

(21) Vietējā līmenī ir kompetences, kas klimatnoturību var ietekmēt plašākā mērogā. Liela nozīme ir vietējā līmeņa pielāgošanās rīcībpolitiku sagatavošanai un īstenošanai.

(22) Dabā balstīti risinājumi piedāvā efektīvas un izmakslietderīgas pielāgošanās un seku mazināšanas iespējas, ja to ieviešana tiek stimulēta, izmantojot stratēģiskās sistēmas, rīcībpolitiku un finansējumu. Tos var īstenot vai nu neatkarīgi, vai integrējot citos pielāgošanās un seku mazināšanas pasākumos kopā ar tehnoloģiskākiem vai infrastruktūrā balstītiem risinājumiem. Īstenošanā jāņem vērā ekosistēmu sarežģītība un paredzamā klimata pārmaiņu ietekme, vietējais konteksts, saistītās intereses un vērtības, kā arī sociālekonomiskie apstākļi,

AR ŠO LIETUVAI IESAKA.

ATTIECĪBĀ UZ ATJAUNINĀTĀ NACIONĀLĀ ENERĢĒTIKAS UN KLIMATA PLĀNA PROJEKTU SASKAŅĀ AR REGULU (ES) 2018/1999

1. Izklāstīt izmaksefektīvas papildu rīcībpolitikas un pasākumus, kas palīdzētu novērst 0,1 procentpunktu lielu nesakritību ar 2030. gada nacionālo siltumnīcefekta gāzu samazināšanas mērķrādītāju – −21 % salīdzinājumā ar 2005. gada līmeni saskaņā ar KCR, un, ja nepieciešams, norādīt, kā atbilstības nodrošināšanai tiks izmantotas KCR paredzētās elastības iespējas. Papildināt informāciju par rīcībpolitikām un pasākumiem, skaidri norādot to tvērumu, grafiku un, ja iespējams, paredzamo ietekmi uz siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšanu, citastarp par pasākumiem Savienības finansēšanas programmās, piemēram, kopējā lauksaimniecības politikā.

([18]) 1998. gada 25. jūnija Konvencija par pieeju informācijai, sabiedrības dalību lēmumu pieņemšanā un iespēju griezties tiesas iestādēs saistībā ar vides jautājumiem (“Orhūsas konvencija”).

([19]) SWD(2023) 918.

([20]) 2023. gada ES klimatrīcības progresa ziņojums (COM(2023) 653 final) un Komisijas dienestu darba dokuments “Novērtējums par progresu attiecībā uz pielāgošanos klimata pārmaiņām atsevišķās dalībvalstīs saskaņā ar Eiropas Klimata aktu” (SWD(2023) 932).

2. Norādīt CO_2 emisiju apjomu, ko varētu uztvert katru gadu līdz 2030. gadam, norādot arī avotu. Sniegt detalizētu informāciju par to, kā uztvertais CO_2 tiks transportēts. Noteikt kopējo CO_2 uzglabāšanas jaudu un iesūknēšanas apjomus, kas tiks darīti pieejami līdz 2030. gadam.

3. Iekļaut papildu pasākumus ZIZIMM sektorā, sīki izklāstot to grafiku un tvērumu un kvantitatīvi novērtējot to paredzamo ietekmi, lai nodrošinātu, ka siltumnīcefekta gāzu piesaiste tiek faktiski saskaņota ar Regulā (ES) 2018/841 noteikto ES 2030. gada neto piesaistījumu mērķrādītāju, kas ir −310 Mt CO_2 ekvivalenta, un valstij noteikto neto piesaistījumu mērķrādītāju, kas ir −661 kt CO_2 ekvivalenta. Sniegt skaidru informāciju par to, kā publiskais finansējums (gan Savienības līdzekļi, citastarp kopējās lauksaimniecības politikas finansējums, gan valsts atbalsts) un privātais finansējums, izmantojot oglekļsaistīgas lauksaimniecības shēmas, tiek konsekventi un rezultatīvi izmantots, lai sasniegtu nacionālo neto piesaistījumu mērķrādītāju. Sniegt informāciju par esošo stāvokli un progresu, kas jāpanāk, lai nodrošinātu uzlabojumus augstākas pakāpes līmeņu/ģeogrāfiski skaidri izteiktu datu kopu izveidē monitoringa, ziņošanas un verifikācijas vajadzībām saskaņā ar Regulas (ES) 2018/1999 V pielikuma 3. daļā noteikto.

4. Sniegt papildu analīzi par attiecīgo klimatisko neaizsargātību un riskiem saistībā ar nacionālo mērķu, mērķrādītāju un devumu sasniegšanu, kā arī rīcībpolitikām un pasākumiem dažādās enerģētikas savienības dimensijās. Precīzāk izklāstīt un kvantitatīvi novērtēt saikni ar konkrētiem enerģētikas savienības mērķiem un rīcībpolitikām, kurus vajadzētu atbalstīt ar pielāgošanās rīcībpolitikām un pasākumiem. Pietiekami detalizēti izklāstīt papildu pielāgošanās rīcībpolitikas un pasākumus, kuri Lietuvai palīdzēs sasniegt nacionālos mērķus, mērķrādītājus un devumus enerģētikas savienības satvarā.

5. Sniegt atjaunīgās enerģijas tehnoloģiju ieviešanas aplēstās trajektorijas un ilgtermiņa plānu nākamajiem 10 gadiem ar perspektīvu līdz 2040. gadam. Iekļaut indikatīvu mērķrādītāju attiecībā uz inovatīvām atjaunīgās enerģijas tehnoloģijām līdz 2030. gadam saskaņā ar grozīto Direktīvu (ES) 2018/2001. Iekļaut konkrētus mērķrādītājus, lai veicinātu 2030. gadam noteikto indikatīvo apakšmērķrādītāju sasniegšanu ēku sektorā un rūpniecībā. Apstiprināt, ka plānā iekļautās prognozes atbilst saistošajam mērķrādītājam siltumapgādes un aukstumapgādes nozarē gan 2021.–2025. gadam, gan 2026.–2030. gadam. Norādīt, kādu mērķrādītāju Lietuva plāno sasniegt transporta sektorā ar degvielas piegādātājiem noteikto pienākumu, citastarp arī ar apakšmērķrādītāju attiecībā uz modernām biodegvielām un nebioloģiskas izcelsmes atjaunīgām degvielām (*RFNBO*), kurš nodrošinātu, ka tiek ievērots 2030. gadam noteiktais *RFNBO* minimālais līmenis. Apstiprināt saistošo *RFNBO* izmantošanas līmeni rūpniecībā 2030. gadā.

6. Iekļaut detalizētas un kvantitatīvi izteiktas rīcībpolitikas un pasākumus, kas dotu iespēju savlaicīgi un izmakslietderīgi sasniegt nacionālo devumu Savienības saistošajā mērķrādītājā – vismaz 42,5 % atjaunīgās enerģijas īpatsvara 2030. gadā, tiecoties kolektīvi sasniegt 45 %. Aprakstīt atjaunīgās enerģijas tehnoloģijas, kurām tā plāno noteikt "atjaunīgo energoresursu paātrinātas apguves teritorijas" ar ātrākām un vienkāršākām procedūrām. Detalizētāk aprakstīt pasākumus, ar kuriem plānots izstrādāt veicinošu satvaru, kas palīdzētu palielināt elektroenerģijas un siltumapgādes un aukstumapgādes tīklu integrāciju. Aprakstīt, kā tiks izstrādāts pienākums attiecībā uz degvielas piegādātājiem transporta nozarē, iekļaut līdzīgus pasākumus ūdeņraža veicināšanai rūpniecībā un sagatavot ES atjaunīgā ūdeņraža tirdzniecībai.

7. Iekļaut bioenerģijas pieprasījuma un piedāvājuma prognozes pa nozarēm un sniegt datus par enerģētikā izmantotās meža biomasas importu un avotiem. Iekļaut novērtējumu par iekšzemes meža biomasas piegādi enerģijas ražošanai 2021.–2030. gadā saskaņā ar grozītās Direktīvas (ES) 2018/2001 29. pantā noteiktajiem pastiprinātajiem ilgtspējas kritērijiem, kā arī novērtējumu par to, cik lielā mērā prognozētā meža biomasas izmantošana enerģijas ražošanai ir saderīga ar Lietuvas saistībām saskaņā ar pārskatīto ZIZIMM regulu, jo īpaši 2026.–2030. gada periodā, kā arī nacionālos pasākumus un rīcībpolitikas, ar kuriem nodrošina šādu saderību. Iekļaut papildu pasākumus biometāna ilgtspējīgas ražošanas veicināšanai, ņemot vērā Lietuvas ilgtspējīgas biogāzes/biometāna potenciālu un ražošanu, dabasgāzes patēriņa profilu un esošo infrastruktūru, digestāta izmantošanu un biogēnā CO_2 izmantošanu.

8. Iespēju robežās norādīt paredzamo grafiku, kādā tiks pieņemtas leģislatīvās un neleģislatīvās rīcībpolitikas un pasākumi, kuru mērķis ir transponēt un īstenot grozītās Direktīvas (ES) 2018/2001 noteikumus, jo īpaši attiecībā uz iepriekšējos punktos minētajiem pasākumiem.

9. Izklāstīt pilnīgas rīcībpolitikas un pasākumus ar mērķi sasniegt nacionālo energoefektivitātes devumu un jo īpaši sniegt informāciju par Valsts energoefektivitātes fonda lomu, kā noteikts Direktīvas (ES) 2023/1791 30. pantā, palīdzot sasniegt nacionālo devumu ES energoefektivitātes mērķrādītāja sasniegšanā, citastarp par fonda finanšu instrumentu izmantošanu.

10. Atjaunināt ieceru vērienu nolūkā līdz 2050. gadam nodrošināt ļoti energoefektīvu un dekarbonizētu nacionālo ēku fondu un esošās ēkas pārveidot par bezemisiju ēkām. Norādīt starpposma atskaites punktus 2030. un 2040. gadam un salīdzinājumu ar jaunāko ilgtermiņa renovācijas stratēģiju. Nodrošināt konsekvenci attiecībā uz plānā paredzēto mājsaimniecību enerģijas galapatēriņa pieaugumu un enerģijas ietaupījuma aplēsēm ēkām.

11. Stiprināt energosistēmas noturību, jo īpaši nosakot enerģijas uzkrāšanas izvēršanas mērķi. Sīkāk paskaidrot, kā Lietuva plāno turpināt veicināt gāzes pieprasījuma samazināšanu līdz 2030. gadam. Novērtēt naftas infrastruktūras (rafinētavu, naftas krājumu) piemērotību gaidāmajam naftas pieprasījuma samazinājumam un pārejai uz mazoglekļa alternatīvām.

12. Nospraust skaidrus mērķus un mērķrādītājus attiecībā uz pieprasījumreakciju nolūkā uzlabot sistēmas elastību, ņemot vērā elastības vajadzību novērtējumu. Aprakstīt konkrētus pasākumus, ar kuriem plānots veicināt energosistēmas integrāciju saistībā ar 20.a pantu Direktīvā (ES) 2018/2001, kas grozīta ar Direktīvu (ES) 2023/2413. Aprakstīt, kā Lietuva paredzējusi palielināt konkurenci un patērētāju iespēcināšanu mazumtirgos.

13. Atjaunināt situācijas novērtējumu attiecībā uz enerģētisko nabadzību un mērķrādītājus enerģētiskās nabadzības samazināšanai, kā noteikts Regulā (ES) 2018/1999, ņemot vērā Ieteikumu (ES) 2023/2407.

14. Sīkāk precizēt nacionālos mērķus pētniecības, inovācijas un konkurētspējas jomā saistībā ar tīro tehnoloģiju apguvi, izstrādājot plānu 2030. un 2050. gadam ar mērķi atbalstīt rūpniecības dekarbonizāciju un uzņēmumu pārkārtošanos uz neto nulles emisiju un aprites ekonomiku. Norādīt rīcībpolitikas un pasākumus, kas veicina neto nulles emisiju projektu izstrādi, arī tādu, kad ir relevanti energoietilpīgām industrijām. Aprakstīt paredzamu un vienkāršotu regulatīvo satvaru atļauju piešķiršanas procedūrām un to, kā vajadzības gadījumā tiks vienkāršota piekļuve valsts finansējumam. Norādīt detalizētas rīcībpolitikas un pasākumus ar tīru enerģiju saistītu prasmju attīstīšanai un atvērtas tirdzniecības veicināšanai nolūkā nodrošināt noturīgas un ilgtspējīgas svarīgu neto nulles emisiju komponentu un aprīkojuma piegādes ķēdes.

15. Norādīt reformas un pasākumus, kuru mērķis ir mobilizēt privātās investīcijas, kas vajadzīgas enerģētikas un klimata mērķrādītāju sasniegšanai. Uzlabot un paplašināt investīciju vajadzību analīzi, iekļaujot visaptverošu un konsekventu pārskatu par publisko un privāto investīciju vajadzībām agregēti un pa nozarēm. Lejupēju visas ekonomikas mēroga pieeju papildināt ar augšupēju konkrētu projektu novērtējumu. Norādīt kopējo investīciju vajadzību sadalījumu, papildus sniedzot informāciju par mobilizējamajiem valsts, reģionālajiem un Savienības finansējuma avotiem, kā arī privātajiem finansējuma avotiem. Pievienot īsu aprakstu par to, kāda veida finansiālā atbalsta shēma ir izvēlēta, lai īstenotu rīcībpolitikas un pasākumus, ko finansē no publiskā sektora budžeta, un par apvienoto finanšu instrumentu izmantošanu, izmantojot dotācijas, aizdevumus, tehnisko palīdzību un valsts garantijas, citastarp valsts attīstību veicinošo banku lomu attiecīgajās shēmās un/vai to, kā tiek mobilizēts privātais finansējums. Apsvērt iespēju kā finansējuma avotu izmantot izmakslietderīgus iedales apjomu pārskaitījumus uz citām dalībvalstīm saskaņā ar KCR. Rūpīgi novērtēt plānoto rīcībpolitiku un pasākumu makroekonomisko ietekmi.

16. Norādīt, kā atjauninātajā plānā iekļautās rīcībpolitikas un pasākumi ir saderīgi ar Lietuvas nacionālo atveseļošanas un noturības plānu un *REPowerEU* nodaļu.

17. Sīkāk paskaidrot, kā un līdz kuram datumam Lietuva plāno pakāpeniski atcelt atlikušās fosilā kurināmā subsīdijas.

18. Sniegt detalizētāku informāciju par klimatiskās pārkārtošanās un enerģētikas pārkārtošanas ietekmi uz sociālo jomu, nodarbinātību un prasmēm vai jebkādu citu distributīvo ietekmi, kā arī par plānotajiem mērķiem, rīcībpolitikām un pasākumiem taisnīgas pārkārtošanās atbalstam. Norādīt atbalsta veidu, iniciatīvu ietekmi, mērķgrupas un piešķirtos resursus, ņemot vērā Padomes Ieteikumu par to, kā nodrošināt taisnīgu pārkārtošanos uz klimatneitralitāti ([21]). Iespēju robežās iekļaut vairāk elementu, lai saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2023/955 ([22]) nodrošinātu pienācīgu analītisko pamatu nākotnes sociālā klimata plāna sagatavošanai, citastarp norādes par to, kā novērtēt ar emisiju tirdzniecības sistēmu saistītās problēmas un sociālo ietekmi uz visneaizsargātākajiem iedzīvotājiem attiecībā uz kurināmā sadedzināšanu ēku un autotransporta sektorā un papildu sektoros, kā arī apzināt iespējamos labuma guvējus un relevanto rīcībpolitikas satvaru. Paskaidrot, kā NEKP noteiktais rīcībpolitikas satvars veicinās Lietuvas sociālā klimata plāna sagatavošanu un kā tiks nodrošināta saskaņotība starp abiem plāniem.

19. Pastiprināt jau esošo labo reģionālo sadarbību ar kaimiņos esošajām dalībvalstīm Baltijas jūras reģionā un Baltijas enerģijas tirgus starpsavienojuma plāna augsta līmeņa grupā, citastarp atjaunīgās enerģijas, energoefektivitātes un iekšējā tirgus jomā, ņemot vērā kopīgās problēmas un mērķus. Turpināt centienus parakstīt atlikušos nepieciešamos divpusējos solidaritātes nolīgumus par gāzes piegādes drošību ar kaimiņvalstīm (Poliju).

ATTIECĪBĀ UZ NACIONĀLO PASĀKUMU SADERĪBU AR KLIMATNEITRALITĀTES MĒRĶI UN PIEMĒROTĪBU PROGRESA PANĀKŠANAI ATTIECĪBĀ UZ PIELĀGOŠANOS SASKAŅĀ AR REGULU (ES) 2021/1119

1. Pievērst lielāku uzmanību klimatnoturības apsvērumiem, izmantojot atbalstu no Savienības finansēšanas programmām, piemēram, kopējās lauksaimniecības politikas, kohēzijas politikas finansējuma un citiem relevantiem Savienības fondiem. Savienības finansējums būtu jāizlieto tā, lai tas palielinātu klimatnoturību un nepalielinātu neaizsargātību (t. i., nenodarītu būtisku kaitējumu pielāgošanās pasākumiem).

2. Izveidot mehānismus, ar kuriem nodrošina, ka tiek sagatavotas vietēja līmeņa rīcībpolitikas un ka tās tiek regulāri izskatītas un atjauninātas.

3. Veicināt dabā balstītus risinājumus un ekosistēmās balstītu pielāgošanos nacionālajās stratēģijās, rīcībpolitikās un plānos un nodrošināt investīcijas to ieviešanai.

Briselē, 2023. gada 18. decembrī

Komisijas vārdā –
Komisijas locekle
Kadri SIMSON

([21]) Padomes Ieteikums (2022. gada 16. jūnijs) par to, kā nodrošināt taisnīgu pārkārtošanos uz klimatneitralitāti (OV C 243, 27.6.2022., 35. lpp.).

([22]) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2023/955 (2023. gada 10. maijs), ar ko izveido Sociālo klimata fondu un groza Regulu (ES) 2021/1060 (OV L 130, 16.5.2023., 1. lpp.).